

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО МОНІТОРИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Одним із головних пріоритетів державної освітньої політики України є забезпечення права кожної дитини на якісну освіту – зокрема, досягнення тих результатів навчання, які визначені відповідними державними стандартами.

Повномасштабна війна, тривалі перерви в очному навчанні, вимушене переміщення, повітряні тривоги, перебої з електропостачанням і нерівний доступ до освітніх ресурсів суттєво вплинули на можливості дітей досягати очікуваних результатів навчання.

Водночас освітні втрати є не лише наслідком окремих кризових явищ, вони відображають розрив між очікуваними та фактичними результатами навчання учнівства й можуть накопичуватися незалежно від першопричин їх виникнення.

З метою відстеження змін і динаміки результатів навчання учнівства Державна служба якості освіти України ініціювала і у 2023–2025 роках провела три етапи загальнодержавного моніторингового дослідження з української мови та математики серед учнівства 6-х і 8-х класів. Звіт опубліковано на сайті Державної служби якості освіти України, з ним можна ознайомитися за посиланням:

https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2026/06/2025-zvit_monitoryngove_doslidzhennya_6_8kl_sqe-2025.pdf

Щороку у дослідженні брали участь більше 9,5 тис. учнів / учениць, з них 1,5 тис. – в макрорегіоні Південь, до якого, крім нашої, Одеської області, були віднесені Миколаївська, Херсонська і Запорізька області.

Учням, крім тестів з 2-х предметів, пропонувалися анкети, аналіз яких дозволив виокремити ключові чинники, які впливають на їх успішність.

Результати дослідження свідчать, що система базової освіти в умовах війни зберігає відносну стійкість: попри складні соціально-освітні обставини, суттєвого погіршення результатів ні з української мови, ні з математики не зафіксовано.

Учні 6-х класів у результатах тестування демонструють позитивну динаміку з української мови та стабільність з математики; восьмикласники – стабільність з української мови та поступове зниження – з математики.

Водночас співвідношення учнівства за рівнями навчальних досягнень практично не змінилося: більшість демонструють результати середнього рівня, частка учнівства з результатами високого рівня залишається невисокою.

На результати навчання учнівства впливає комплекс соціально-економічних чинників, які проявляються незалежно від року навчання та предмета: *місцевість проживання (учні з міських ЗО показують кращі результати), домашні умови, цифрові компетентності, регулярність виконання домашніх завдань тощо.*

Зафіксовано позитивний зв'язок між результатами учнів та підтримкою вчителя (*методика викладання, зрозумілість пояснень, можливості обговорення і міркування, формування в учнів впевненості у власних силах, позитивного ставлення до предмета*).

Проведена протягом трьох років робота дала змогу перейти від аналізу проблеми освітніх втрат до формування цілісного бачення системи їх подолання.

Результати моніторингового дослідження, професійні дискусії, напрацювання представників освітянської спільноти, а також аналіз міжнародного досвіду стали підґрунтям для розроблення Базової моделі системи подолання освітніх втрат через механізми забезпечення якості освіти. Це рамковий інструмент, який розглядає подолання освітніх втрат як невід'ємну складову забезпечення якості освіти, а не як набір ситуативних компенсаторних заходів, та пропонує конкретні управлінські рішення для втілення вже на початку 2026/2027 навчального року. З цим документом можна ознайомитися на сайті Державної служби якості освіти України за посиланням:

<https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2026/08/uzagalnennya-za-rezultatamy-makroregionalnyh-zustrichej.pdf>

Базова модель включає 2 ідеальні моделі: громади та школи, й передбачає розподіл відповідальності:

- громада зосереджується на стратегічному управлінні, забезпеченні ресурсами (кадри, інфраструктура) та системній психологічній підтримці;
- школа відповідає за безпосереднє діагностування прогалин, планування компенсаторного навчання та застосування інструментів внутрішньої системи забезпечення якості.

Ключове завдання – сформувати єдину систему моніторингу освітніх втрат на рівні територіальної громади.

Управління має базуватися на основі даних: відмова від формальної звітності на користь репрезентативних результатів досліджень для ухвалення обґрунтованих рішень.

Дві ідеальні моделі (громада і школа) в посібнику описані за спільною логікою, за кожним компонентом виокремлено:

- ключові завдання;
- першочергові управлінські рішення;
- орієнтовні індикатори виконання та результату;
- рекомендовані практики;
- очікувані результати;
- додатками йдуть дорожні карти впровадження;

Базова модель є рамковою. Громади й заклади освіти можуть адаптувати її інструменти з огляду на місцевий контекст і умови.

Можна розпочати з мінімального циклу впровадження.

Можна використати положення Базової моделі під час розробки місцевих стратегій (програм) розвитку освіти, планування діяльності органів управління освітою та закладів загальної середньої освіти, а також удосконалення внутрішніх систем забезпечення якості освіти, у тому числі процедури самооцінювання.

Головне пам'ятати, що ефективне подолання освітніх втрат і сталу якість освіти в будь-яких умовах забезпечують скоординована відповідальність, чіткий цикл дій і системне управління ризиками.

Щиро вдячні тим педагогам Одещини, які долучилися до напрацювання рекомендацій для зазначеного посібника. Сподіваємося, що наша спільна робота буде корисною широкому колу освітян України.

Начальник
управління Державної служби
якості освіти в Одеській області

Марина МАЛІК